

dne 8. decembra neko lepo uspelo akademijo, smo že poročali. Da so pa že 10 dni nato, to je predzadnja adventno nedeljo zopet nastopil in v nabito polni Slomšekovi dvorani mojstrsko lepo vprizorili težavno igro »Mlinar in njegova hči«, poročamo danes. Občudovali smo te mlade moči in spoznali docela, da so se dela poprijeli resnobno in globoko zajeli, kar so nam z velikim umevanjem in toplo ljubeznijo živahno podali. Zadovoljni smo zapustili dvorano in si mislili: no, če bo šlo tako naprej, še imamo v novem letu mnogo lepega pričakovati. Bog daj srečo in korajžo ter vztrajnost naši dobri mladini.

Marija Snežna. Zopet bo nudilo naše Prosvečno društvo našim ljudem nekaj za smeh, nekaj za res. Na starega leta dan, v nedeljo dne 31. decembra popoldne ob pol treh bode priredilo v svoji društveni dvorani tri igre in sicer: »Mojstra Križnika božični večer«, »Skrivnostna pošta« in »Ure na razpotju ali slovo od starega leta«. Vsi ste na to prireditve najljepše vabljeni, kakor domačini tako sosed! Bog živi!

Marija Snežna. Naše Prosvečno društvo, ki smo ga hvala Bogu dobili nazaj, in o katerem bi morda kdo mislil, da spi že svoje zimsko spanje, se je začelo zopet korajžno gibati. V novembru smo igrali »Guzaja«. Dne 10. dec. se je vršil občni zbor. G. župnik je imel pozdravni govor, kjer je navduševal našo mladino za prosvetno delo. Izvolili smo si novi odbor. Občni zbor je zaključil g. kaplan, ki je društveni duhovni vodja, s svojim govorom, v katerem je podal v glavnem program našega bodočega dela. Bog živi!

Sv. Anton v Slov. goricah. »Črni križ pri Hraštovcu« je krasna žaloigra, zajeta iz zgodovine naših domačih tal. Na Silvestrovo ob treh popoldne jo vidimo v cerkvenem domu. Pridite!

Šolanje pri črncih.

Vsako sedmo leto otvori v severni Libiji ob zapadno-afriški obali poglavar zamorskega plemena Gbundov med sijajnimi obredi šolo. Na velikem prostoru, na sredini gozda, zgradijo iz palmovih debel tribuno, na to streko s sla-

ODPR E OZEBLJINE

ter zastarele noge na nogah in rokah gotovo in hitro zacelijo z izkušenim zdravilom »Fitonin«, tuba 20 Din, v apotekah. S povzetjem 2 tubi 50 Din. Poučno knjižico br. 18 brezplačno pošlje Fiton dr. z. o. j., Zagreb, I-78.

me. Poleg tribune postavijo pravokotno in obširno hišo. Na hišo so naslonjena stanovanja učiteljev, nekoliko dalje proč so pripravljena bivališča za učence. Na ta način nastane samostojna kolonija, ki razpolaga s polji, kokos-palmami in s prostori za ribljenje in je popolnoma ločena od ostalih zamorskih naselbin. Na posest šole ne smeta stopiti ne moški in ne ženska, izvzemši na dan otvoritve.

Začetek vpisovanja.

Kakor hitro je zbrano celo plemo, se prikaže poglavar s spremstvom. Ob njegovi strani je vodja šole. Na poglavarjevo znamenje trikrat zatrobijo trobentači in zavlada v zboru tišina. Vodja šole z ostalimi učitelji stopi na tribuno. Za šolo določeni dečki morajo odložiti vsak okrasek na obleki, ki bi kazal, da so imenitnejšega rodu. Noben od učencev ne sme uživati kakšne prednosti, niti glavarjevi sinovi ne. Popolna enakost je po mnenju tega zamorskega plemena najboljša podlaga za res dobro vzgojo. Vsakemu učencu napravijo v znak sprejema na prsa tri ureze. Ta krvavi obred je precej mučen.

Učni načrt.

S sprejemom so učenci odtegnjeni vsakemu vplivu staršev ali sorodnikov za dobo štirih let. Učni načrt v teh zamorskih šolah je zelo obširen. Prvo leto se urijo dečki v vseh mogočih ročnih spretnostih. Pletejo slamnjake, korbe, rešeta. Rezlajo razno domače orodje, izdelujejo bobne, ribiške mreže, razno orožje in strojilo živalske kože. Začetkom drugega leta se podajo ob breg bližnje reke, kjer lovijo pod vodstvom učitelja ribe in so po končanem tretjem

Pred vsem mora poznati vsak učenec šolskem letu izšolani lovci ter ribiči.

Tudi za duševno izobrazbo skrbijo. Zgodovino plemena, pravljice in pesmi. Ker zamorec ne pozna pisave, so vsa predavanja prepuščena mladostnemu spominu.

Visoka šola v gozdu.

Pri Gbunde zamorcih je splošno razširjena vera, da izhaja vsaka družina od posebne vrste živali. Vsaki dan doprinašajo živalim bogata darila, da jih ohranijo v naklonjenosti ter dobrohotnosti. Družine skrbno čuvajo nad živalskimi navadami od njih češčenje živali in jih smatrajo za skrivnost. Ako bi kedo to skrivnost izdal ter izblebetal, bi uničil učinek zaščite. Iz tega vzroka je skupen poduk v živalstvu nemogoč. V četrtem šolskem letu razdelijo gojence po posameznih družinah. — Vodja šole skrbno pazi, da vsak učenec sirogo molči, česar se je naučil glede živali, od katerih bi naj izvirale posamezne družine. Ako bi izdal zamorček zaupano mu živalsko skrivnost, bi ga zadele najostreje kazni.

Kdor se hoče izuriti v pripravljanju zdravil, mora obiskovati poseben tečaj. Vstop v zdravilski tečaj prejme gojenec od vodje šole le tedaj, če je dovolj zanesljiv. Po zaključku tečaja ga zaprisežejo, da ne bo izdajal zdravniške znanosti nepoklicanim in jih bo uporabljal le v dobrobit plemena. Isto zaprisego položijo gojenci pravniškega tečaja, ki hočejo postati v poznejšem življenju glavarji, člani velikega sveta in voditelji družin. Ravno kar omenjeno službo prejme absolvent posebnega tečaja le tedaj, ako ga ljudstvo za to izvoli.

Veliko dajo zamorci na telesno gibčnost in usposobljenost gojencev. Vsaki dan morajo ven v gozd, bodisi da lije dež ali pa neznosno pripeka solnce. — Mladci morajo za stavo tekati, skakati preko ovir ter plezati na palme.

Zaključek šole.

Koncem četrtega šolskega leta se vrši zaključek šole ob polni luni z velikim

Ruske bajke.

Čarovnica in sestra Sonca.

Daleč, daleč od tod sta živela v veliki kraljevini kralj in kraljica. Imela sta samo enega edinega sina — kraljeviča Ivana.

Imel je dvanaest let, ko je nekoč odšel v konjski hlev, da bi poiskal tam konjarja, kateri mu je bil jako drag. Konjar mu je vselej pripovedoval pravljice in tudi sedaj mu je konjar povedal nekaj, kar prej še ni bil nikoli slišal.

»Ivan, kraljevič,« je rekel konjar, »tvoja mati bo kmalu dobila hčerko, ti pa sestro. Pa to bo čarovnica, ki bo snedla očeta in mater in vse ljudi okoli nas. Takoj pojdi k očetu in poprosi ga, naj ti da najboljšega konja, pa beži od tod, kamor te oči vodijo in konj nese, če se hočeš rešiti nesreče.«

Tekel je Ivan-kraljevič k očetu. Kralj niti ni vprašal, čemu mu bo konj, samo zapovedal je, naj sinu izroči najboljšega konja iz kraljeve konjarne. Ivan-kraljevič je zajahal konja ter odbrzel, koder ga je konj nosil in ga oči vodile.

Dolgo časa je potoval, dokler ni prišel do dveh šivilj ter ju je prosil, naj dovolita, da živi pri njima. Starki sta odgovorili:

»Ivan-kraljevič, radi bi te sprejeli, če bi še dalje živel. Ko pa polomiva škatlo igel in porabiva škatlo niti — tedaj bo prišla smrt po naju.«

Tako sta govorili starki.

Ivan se je razjokal in odhitel naprej. Dolgo je potoval in je dospel do drvarja ter ga je zaprosil:

»Sprejmi me k sebi!«

»Prav rad,« je rekel drvar, »če bi še dalje živel. Ali ko posekam tu zadnji hrast, bo prišla smrt po mene.«

Še huje je zajokal kraljevič ter odhitel na konju vse dalje in dalje. Prišel je do rudarja in je prosil tudi njega, naj bi ga sprejel, ali ta mu je izjavil:

»Rad bi te sprejel, Ivan-kraljevič, pa jaz ne bo mveč dolgo živel. Ko se prerijem skozi to goru, me bo vzela smrt.«

Bridko se je razjokal Ivan-kraljevič in je odjahal dalje. Dolgo časa je potoval. Nazadnje je dospel do sestre Solnce. Sprejela ga je, nahranila, dala mu piti in gledala je nanj kakor na lastnega sina.

amerikanskih listih se šopiri sedaj nov rekord, katerega je postal deležen kačji raziskovalec Douglas March. Pri svojih delih med kačami po zverinjah je bil pičen od raznih kačjih vrst 14krat. March je preiskusil na svojem lastnem telesu, da so piki strupenih kač tem nevarnejši, ako je go-lazen iz toplejših ali takozvanih tropskih krajev. Šestkrat je bilo Marchovo življenje radi pikov na niti in se je boril po več tednov s smrtjo. Kljub temu pa se še ukvarja strastno z raziskovanjem kačje zalege. Enkrat ga je usekala suličasta kača v palec. Rano si je takoj izsesal, a že

sijajem. Drugi dan po zaključku požgejo — šolska poslopja. Gojenci se vrnejo nazaj k staršem. Tri leta se ne vršijo za moško mladež nobeni podučni tečaj.

ji. Med tem časom izobrazujejo deklice v vsem, kar spada k materinstvu in k gospodinjstvu.

Remšnik. Občinski odbor nove občine Brezno je v svoji seji dne 30. novembra t. l. imenoval vlč. g. Vida Pavlič, župnika na Remšniku, za častnega občana zaradi zaslug, ki jih ima kot obmejni borec za bivšo občino Remšnik, kot organizator mladine in za zasluge, ki si jih je pridobil v korist Slovenskemu Planinskemu društvu pri Pankraciju na meji. Častitamo!

Sv. Lovrenc na Pohorju. Kdor bi sodil naš kraj po množini dopisov v »Slovenskem gospodarju«, bi prišel do zaključka, da je Sv. Lovrenc prav neznatno gnezdo. Ker smo skromni, se zadovoljimo z dvema ali tremi dopisi v celem letu. Imamo v naši župniji 90letnega starca, ki je v tretjem letu svetovne vojne dobil precej hudo rano ter kot 20procentni invalid hiral ves povojni čas do letošnjega poletja. Včasih se je še večjega maroderja kazal kakor je bil v resnici. Ker je imel ta bolnik domovinsko pravico ne v eni občini, ampak v celi župniji, zato so bili vsi župljani prošeni, naj prispevajo za njegovo ozdravljenje. In res so meseca julija prišli za tako delo izučeni kirurgi ter se takoj lotili nevarne operacije. Previdno so odprli starcu prsno in trebušno votlino in vzeli iz nje ves drob. Vsak kos in košček so natančno pregledali, osušili in popravili med vojno izgubljene ude so z novimi nadomestili. Operacija, ki je trajala tri tedne in stala lepo število jurjev, je brez vsake komplikacije srečno uspela, bolnik je popolnoma ozdravel in na lovrenško nedeljo smo prvičkrat slišali pri službi božji njegov popravljeni in lepo doneči glas. Ker je gotovo že vsak uganil, kako se imenuje ta brez aspirina, Elkafluida in kloroforma ozdravljeni bolnik, zato naj sledi tu o njem malo zgodovine. Naše župnijske orgle so bile postavljene okrog leta 1840. Stari ljudje so pripovedovali, da so ne-

koliko podobne znanini orglam v Petrovčah v Savinjski dolini. Imele so razen piščalk tudi bobne, pauko in zvončke. Prvi je na novih orglah poskušal svoje muzikalične zmožnosti učitelj Jože Košir (rojen na Remšniku 17. 3. 1803). Ob velikih praznikih je navadno odprl vse registre, ropotal z bobni, treskal s pauko in šklebetal z zvončki, kar je povzročilo takšen hrup, da so šipe v oknih žvenketale. Ljudje so to oglušujočo godbo imenovali »turško muziko«. Ko so bile orgle zadnjikrat popravljene (okrog leta 1900), so vso to za službo božjo nedostojno ropotijo odstranili. Koširjev naslednik je bil učitelj Jožef Kraner (rojen v Jarenini leta 1824). Bil je organist do svoje smrti, umrl je komaj 39 let star. Za njim je nastopil organistovski službo učitelj Gregor Polanec (rojen pri Sv. Urbanu leta 1848). Ura ne more biti bolj točna, kakor je bil ta gospod v izvrševanju svoje službe. Po leti ali po zimni, v lepem ali slabem vremenu, v nedeljo kakor v delavnik je bil ob določenem času na svojem mestu. Bil je organist čez 20 let in je umrl kot vpokojenec v visoki starosti v Mariboru. Nasledil ga je učitelj Jože Sch... (rojen v Kamnici leta 1864). Kar se tiče točnosti, je zaostajal za svojim prednikom. Na učiteljskih zborovanjih je opetovano predlagal, naj noben učitelj ne prevzame organistovske službe, češ, da se to ne strinja z dostojanstvom učiteljskega stanu. Takratni gospod župnik ga je hotel preizkusiti ter mu dal vedeti, da si bo poiskal drugega organista, nakar je Sch. skesano prosil gospoda župnika, naj mu ne jemlje še tega za njegovo številno rodbino kolikor toliko potrebnega postranskega zasluga. Značilno je, da so vsi tu imenovani organisti ob nastopu službe bili še samci in so si šele tu v St. Lovrencu pohorske neveste poiskali. Drugi in tretji sta vsled srečne ženitve postala celo posestnika v tržki občini. — Pravijo, da je v združenju moč; bomo videli, če je to tudi vado resnica. Pri nas je zdaj združenih pet občin v eno upravno celoto. Cela pušcavska župnija je združena z lovrenško

občino. Pušcavčani imajo svojo usodo; do leta 1786 so bili podložniki lovrenškega župnika, sedaj so pa prišli pod oblast lovrenškega župana. Nek visok državnik je nedavno rekel, da nobena pogodba ni večna; s tem naj se tolažijo tudi Pušcavčani, posebno činžačani, ako enemu ali drugemu ta prisiljeni zakon brez ljubezni ni všeč.

Kamnica. Zmeraj imamo kaj novega, le malokdo pa si vzame časa za to, da bi poročal o tem zunanjem svetu. In čemu tudi? Mi domačini itak vse to doživljamo sami, oziroma zremo kmalu, našim najbližnjim sosedom v Mariboru pa naše novice itak donajajo naši delavni in skrbni ljudje, ki v velikih trumah zahajajo tje ali na delo in po postih, ali jim donajajo mleko in druga živila. Potrebno je pa le, tu in tam se tudi v našem priljubljenem »Slovenskem gospodarju« zglasiti, če se kaj takega zgodi, kar bi zanimalo tudi širšo okolico. In taka vest je smrt našega splošno spoštovanega posestnika, dolgoletnega občinskega odbornika in cerkvenega ključarja Lovrenca Čiček. Tretjo adventno nedeljo smo ga v veličastnem sprevodu spremili na njegovi zadnji poti iz njegovega ponosnega doma na Jelovcu mimo prelepe kapele presv. Srca Jez. na Bresternici v našo cerkev sv. Martina, kakor je bilo že zadnjič poročano. V imenu njegovega iskrenega prijatelja, domačega g. župnika mu je v hiši božji, za katero je blagopokojni očetovski skrbel celih 35 let, govoril v slovo g. prof. msgr. Vreže iz Maribora ter hvalil njegovo vzgledno značajnost in narodno zavednost, njegovo nesebično dejansko ljubezen do domačega ljudstva in neomajljivo vseskozi odločno nastopanje za svoje krščansko prepričanje. Na angelsko nedeljo 1. 1931 je še zadnjič nosil nebo in veselo obhajal naš marijacejski praznik. Kmalu nato so mu pa opešale moči tako, da se iz svojega vzornega posestva do svoje smrti ni več mogel ganiti kam, niti svoje ljubljene hčerke Veronike ni mogel ob lanski Veliki noči več spremiti na njeni zadnji poti. Najljubša obiska sta mu bila domači g. župnik, ki ga je hodil krepčati s sv. spovedjo in z evharističnim Jezusom, ter vsakotedenski »Slovenski gospodar«, ki mu je prinašal vesele in žalostne vesti; s ponosom je rad pripovedoval, da je menda naj-

po nekaj sekundah je padel v omotico. Čeravno so mu rane globoko razrezali in roko trdno prevezali, je bil 17 ur brez zavesti, dokler ni prišel zdravnik z rešilnim cepivom. Še več dni za tem je krvavel iz kožnih luknjic po celem telesu. Obraz, prsa in hrbet so dobili modro barvo. Potil je krvavi pot. Grozeče ohromenje srca so mu preganjali z ubrizgavanjem strihnina ter kofejina.

Po Marchovih trditvah so strupene kače, kojih strup ni nevaren samo krvi, ampak tudi živčevju. Prva posledica pika takozvane grozotne kače se pokaže v tresenju rok, nato zgubi ugriznjeni

Ali, kar je, je — kraljevič si je zaželel, da bi izvedel, kaj se dogaja na očetovem dvoru. Povzpel se je na visoko goro, pogledal je proti dvoru in je videl: vse je bilo porušeno, samo goli zidovi so ostali. Vzdihi je in je zajokal. Še enkrat je pogledal, še malo je pojokal in vrnil se je.

Sestra Solnca ga je vprašala:

»Ivan-kraljevič, zakaj si jokal?«

Odgovoril je:

»Vetel mi je pihal v oči.«

Drugič je bilo isto. Tedaj je sestra Solnca vetru prepovedala pihati. Pa še tretjič se je povrnil kraljevič ves objokan. Sedaj pa je priznal, zakaj se je jokal, in je prošil sestro Solnca, naj ga pusti, da se vrne domov. Ona ni hotela, ali on ni nehal prositi. Nazadnje mu je ugodila. Tedaj mu je dala krtačo, glavnik in dve jabolki. Človek, bodisi še tako star, se pomladi takoj, če poje eno jabolko.

Prišel je Ivan do rudarja. Skoro je že bil privrtal skozi goro. Tedaj je vrgel Ivan krtačo na tla in takoj se je dvignila nova gora, do neba visoka.

Rudar je bil sedaj vesel, zahvalil je kraljeviča in je nastavljal svoje delo.

Kraljevič se je zopet podal na pot in je dospel do drvarja. Samo še tri drevesa je imel po-

sekati. Ivan-kraljevič je vzel glavnik in ga je vrgel na prazno polje. Takoj so tam zrastle drevesa, drugo debelejša od drugega. Drvar se je razveselil, zahvalil je kraljeviča, nato pa je zopet začel s svojim delom.

Ivan-kraljevič pa je potoval in potoval, dokler ni došel do šivilj, katerima je dal vsaki po eno jabolko. Snedli sta jabolki in takoj sta bili spet mladi. Kraljeviču sta izročili v zahvalo robec.

»Če zamahneš z robcem,« sta mu rekli, »se bo za teboj takoj napravilo veliko jezero.«

Kraljevič je naposled došel na svoj dvor. Sestra ga je lepo sprejela in mu je rekla:

»Sedi, bratec, igray na gosli! Jaz bom napravila obed.«

Kraljevič je sedel in je začel igrati na gosli. Naenkrat se je prikazala miška in je govorila s človeškim glasom:

»Reši se, kraljevič, beži čimprej, tvoja sestra je odšla, da si nabrusi zobe!«

Ivan-kraljevič je takoj zapustil dvor, je sedel na konja in je odbrzel. Miš pa je skakala na goslih po strunah, da se je zdelo, kakor da bi kdo igral, in sestra se ni zavedala, da je brat zbežal. Nabrusila si je zobe in je stekla v sobo,